Redacţiunea, Administraţiunea şi Tipografia:
Braşovu, piaţa mare, Tĕrgulŭ Inului Nr. 30.
Scrisori nefrancate nu se primescŭ. Manuscripte nu se retrimitŭ.
Birourile de anunciurĭ:
Braşovŭ, piaţa mare, Tĕrgulŭ Inului Nr. 30.
Inserate mai primescŭ în Viena R. Mosse, Haasenstein & Vogler (Otto Maas), H. Schalek, Alois Herndel, M. Dukes, A. Oppelik, J. Danneberg; în Budapesta: A. V. Goldberger, Eckstein Bernat: în Frankfurt: G. L. Daube; în Hamburg: A. Steiner.
Preţulŭ inserţiunilorŭ: o seriă garmond pe o colónă 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă şi învoială.
Reclame pe pagina a III-a o seriă 10 cr. v. a. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULŬ LVI.

„Gazeta“ ese în fiă-care-ḑi
Abonamente pentru Austro-Ungaria.
Pe un anŭ 12 fl., pe şése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe anŭ.
Pentru România şi străinătate:
Pe unŭ anŭ 40 francĭ, pe şése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 francĭ.
Se prenumĕră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la dd. colectorĭ.
Abonamentulŭ pentru Brasovŭ
la administraţiune, piaţa mare, Tĕrgulŭ Inului Nr. 30 etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe şése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl., pe 6 lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banĭ. Atâtŭ abonamentele câtŭ şi inserţiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 272. Braşovŭ, Joi, 9 (21) Decemvre 1893.

Procesulŭ pentru Memorandŭ.

Braşovŭ 8 Decemvre v.

Ceea ce nimenĭ n'ar fi credutŭ sĕ fiă cu putinţă, ceea ce nu s'a mai pomenitŭ nicĭ în istoria statelorŭ celorŭ mai absolutiste, ceea ce nicĭ cei mai încarnaţĭ duşmanĭ ai limbei şi naţionalităţii române n'au cutezatŭ a visa, se întêmplă adĭ sub egida „constituţionalismului“ unguresců şi la iniţiativa şi îndemnulŭ unui guvernŭ responsabilŭ, poreclitŭ constituţionalŭ.

Douĕ-ḑecĭ şi nouĕ de bărbaţĭ românĭ, cetăţenĭ ai statului, carĭ în esercitarea unui mandatŭ, ce l'au primitŭ dela conaţionalii lorŭ, au înaintatŭ o petiţiune la Corónă, suntŭ traşĭ la rĕspundere şi citaţĭ înaintea judecăţii. Comitetulŭ nostru centralŭ întregŭ, care a mersŭ în véra anului trecutŭ cu Memorandulŭ la Viena, este acusatŭ, şi membrii lui vorŭ trebui sĕ rĕspundă, ca nisce făcĕtorĭ de rele, înaintea Curţii cu juraţĭ din Cluşiu, care se va întruni în 23 Ianuarie 1894 spre a-i judeca.

Acésta este cea mai nouă fasă în afacerea de împăcăciune a Maghiarilorŭ cu Românii, acesta este marele evenimentŭ alŭ ḑilei, despre care ni-s'a raportatŭ erĭ.

Nu cunóscemŭ încă cuprinsulŭ actului de acusaţiune, ce s'a înmânatŭ membrilorŭ comitetului nostru, dér din cercetarea ce i a premersŭ, scimŭ, că urmărirea lorŭ se face sub cuvêntŭ, că au contribuitŭ la „rĕspândirea Memorandului“.

Acestŭ pretextŭ însĕ nu ne póte amăgi nicĭ câtuşĭ de puţinŭ asupra scopului adevĕratŭ, la care ţintescŭ guvernanţii ungurĭ cu acéstă urmărire. Puterea discreţionară se ascunde îndĕrĕtulŭ unui paragrafŭ alŭ legii, ca lumea civilisată, pĕtrunsă de principiile de libertate şi unanimitate ale veacului, sĕ nu vĕdă faţa ei hidósă şi înfiorătóre.

Legea nu opresce pe cetăţenĭ de a se adresa cu petiţiunĭ la Capulŭ statului, dér pedepsesce lăţirea unei scrierĭ, a căreia cuprinsŭ învólvă vr'unŭ delictŭ contra statului séu a constituţiei. Comitetulŭ n'a putută fi prin urmare acusatŭ, că a dusŭ Memorandulŭ, dér este acusatŭ, că l'a rĕspânditŭ. De aceea procurorii au primitŭ ordinulŭ sĕ urmărescă publicarea şi lăţirea Memorandului sub cuvêntŭ, că cuprinsulŭ lui ar învólve unŭ asemenea delictŭ.

Eată dér espedientulŭ celŭ mai bunŭ pentru ca cei dela putere sĕ-şĭ ajungă ţinta.

Şi care este ţinta lorŭ?

Suntŭ numai douĕ lunĭ, de când „blândulŭ“ şi „conciliantulŭ“ ministru de interne Hieronymi a indicat'o cu-o claritate, ce nu mai lăsa locŭ nicĭ celei mai micĭ îndoielĭ.

In faimosulŭ sĕu discursŭ, rostitŭ în şedinţa dela 6 Octomvre a. c., în care a desfăşuratŭ programulŭ „politicei de naţionalitate“ a guvernului, d-lŭ Hieronymi a resumatŭ scopulŭ finalŭ alŭ acestei politice în cuvintele: „fiă-care cetăţénŭ alŭ patriei sĕ fiă unŭ fiu credinciosŭ alŭ ei, fiă-care cetăţénŭ alŭ patriei, fără deosebire de naţionalitate, *sĕ conlucre cu noi pentru întărirea şi înflorirea naţiunei*“.

Acésta este dér ţinta guvernului şi e clarŭ, că conlucrarea cu Maghiarii pentru întărirea şi înflorirea statului naţionalŭ maghiarŭ, ce o voiesce, eschide *a priori* orĭ-ce plângere, orĭ-ce nemulţămire a naţiunilorŭ nemaghiare cu situaţiunea lorŭ actuală politică în statŭ.

Acéstă reiese învederatŭ şi din următórele cuvinte, prin carĭ d-lŭ Hieronymi a esplicatŭ mai deaprópe ţinta guvernului.

„La acésta ţintă trebue sĕ tindemŭ — ḑise elŭ — *deşi o parte a inteligenţii naţionalităţii române stă pe basa programului politicŭ dela 1881*, a căruia punctŭ cardinalŭ este, ca Transilvania sĕ aibă o autonomiă separată, ca administraţia acolo sĕ fiă organisată după teritorii de limbă deosebite, deşi ei pretindŭ votulŭ universalŭ etc. *Noi suntemŭ hotărîţĭ* **de a lovi cu tótă asprimea legii în acţiunea**, *care lucră pentru realisarea acestui scopŭ, în orĭ ce modŭ s'ar arăta ea*“.

Acéstă declaraţiune făcută de ministrulŭ de interne înainte cu douĕ lunĭ în dietă, între aprobările vii generale ale tuturorŭ partidelorŭ maghiare, lămuresce în deajunsŭ adevĕrata natură a procesului monstru, ce s'a intentatŭ membrilorŭ comitetului partidei nóstre naţionale pentru Memorandŭ.

E vorba de a lovi în acţiunea care lucră pentru realisarea programului nostru naţionalŭ dela 1881, „în orĭ-ce modŭ s'ăr arăta ea,“ şi de aceea nu se sfiescŭ guvernanţii ungurĭ, îngâmfaţĭ de puterea ce-o esercită adĭ în statŭ, de a urmări pe căi pieḑişe chiar şi petiţiunea la Corónă, care a fostŭ făcută cu scopulŭ hotărîtŭ de a contribui la realisarea acelui programŭ.

Românii nu mai potŭ avé nicĭ plângerĭ nicĭ postulate naţionale, ce se opunŭ ţintei, pe care o urmăresce adĭ puterea de statŭ ungurésců şi fiind-că Hieronymi cu ai sĕi suntŭ amăgiţĭ a crede, că numai *o parte a inteligenţii române* turbură pacea „naţiunei“ cu asemenĭ plângerĭ şi postulate, ei s'au hotărîtŭ a declara acestei părţĭ rĕsboiu până la cuţite, în speranţă, că décă le va succede a-o nimici, vorŭ rĕmâné cu marea massă a poporului românŭ, „blândă şi uşoră de guvernatŭ“ şi atuncĭ vorŭ puté conlucra cu toţii în linişte pentru „întărirea şi înflorirea naţiunei“.

In acéstă lumină ni-se presentă procesulŭ, ce se face comitetului nostru pentru Memorandŭ, şi nu este de lipsă sĕ o mai spunemŭ, câtŭ de gravă este situaţiunea, ce se creéză partidei nóstre naţionale printr'însulŭ şi câtŭ de marĭ şi importante suntŭ problemele, ce ni-se impunŭ adĭ în faţa loviturei, ce se pregătescŭ a i-o da adversarii noştri.

Adĭ, mai multŭ ca orĭ şi când, trebue sĕ fimŭ pĕtrunşĭ de seriositatea luptei nóstre naţionale şi de marea nóstră chiămare ca cetăţenĭ şi Românĭ!

Din Senatulŭ românŭ.

Discusiune privitóre la cestiunea română.

Étă partea a doua a discursului d-lui ministru de esterne Al. *Lahovari*, rostitŭ în Senatulŭ românŭ, ca rĕspunsŭ la discursulŭ d-lui Dim. Sturdza, în cestiunea română:

D ministru de esterne **A. Lahovari**: D-lorŭ, ne-amŭ despărţitŭ asupra cestiunei politice esterióre.

D. Sturdza aducea erĭ unŭ omagiu meritatŭ imperiului germanŭ, care de 25 anĭ — ḑicea d-sa — menţine pacea Europei prin acea legătură, criticată de unii, sprijinită de alţii, şi care a împărţitŭ Európa în douĕ marĭ tabere: cea mai vechie, cunoscută sub numele de întreita alianţă, şi formaţiunea cea mai recentă, sub aceea de înţelegerea franco-rusă. Amêndouĕ proclamă intenţiile lorŭ pacifice.

D-sa în tótă acţiunea sa de omŭ politicŭ, şi ca ministru în guvernulŭ D-lui Ioanŭ Brătianu, şi ca oposantŭ, atâtŭ în pressă câtŭ şi în parlamentŭ, a recomandatŭ tot-déuna, — trebue sĕ o recunoscŭ, — guvernului românŭ, de-a se apropia câtŭ mai multŭ de acéstă Ligă a păcei, care purta singură acestŭ nume în modŭ oficialŭ până mai deună-ḑi, când altă Ligă, totŭ aşa de înfricoşată prin puterile ei militare, s'a pusŭ éră-şi sub acéstă invocaţiune, care se numesce „pacea Europei“. Aşa dér, că d. Sturdza a povăţuitŭ totŭ-déuna pe Românĭ sĕ se apropiă câtŭ mai multŭ de întreita alianţă, este unŭ faptŭ constantŭ şi publicŭ. Inţelegeţĭ câtŭ de mare a fostŭ mirarea mea, când cunoscêndŭ acéstă politică a d-lui Sturdza, — pentru care 'i facŭ dreptatea a mărturisi, că nu a ascuns'o nicĭ-o-dată — am vĕḑutŭ, că nu numai ridică cestiunea Românilorŭ din Transilvania, dér încă o tractéză în modulŭ cum a tratat o.

Inainte de a veni la acestŭ punctŭ durerosŭ şi importantŭ alŭ politicei nóstre esterióre, sĕ-'mĭ permită d. Sturdza sĕ-'lŭ întrebŭ, décă d-sa a uitatŭ, că 'Austro-Ungaria este unŭ membru importantŭ alŭ întreitei alianţe, şi cum conciliéză d-sa aplecarea sa politică către întreita alianţă, cu noua sa atitudine în cestiunea Transilvaniei, care de altmintrelea, o mărturisescŭ, nu póte lăsa nepăsătóre orĭ-ce inimă românéscă. Dér acéstă cestiune este una din

---

FOILETONULŬ „GAZ. TRANS.“

Recetă pentru a face o căsetoriă.

II.

(Urmare).

In ḑiua hotărîtă mĕ duseiu la dómna B.... cu o oră înainte de cea fixată pentru întrevedere, de-órece doriam sĕ sciu, ce a ḑisŭ Elena de proiectulŭ amicei sale, şi apoi sciam, că d-na B. este destulŭ de flecară.

La d-na B. era o disordine completă... panglicĭ, pelerine, florĭ artificiale, colete, tóte suntŭ aruncate de-a valma pe-o sofa; servitórea alérgă de colo, colo, cu unŭ ferŭ de încreţitŭ pĕrulŭ în mână.

— „Dér ce este aicĭ?“ întrebai eu vĕḑêndŭ atâta harababură.

— „Ce felŭ, dragă amice, nu pricepĭ! Vreu sĕ facŭ toaleta fetei; trebue sĕ o arangezŭ niţelŭ aicĭ la mine, pentru că Elena n'are bunŭ gustŭ, nu este cochetă de felulŭ ei, şi sunt sigură, că ea s'ar arangia ca o provincială; este indispensabilŭ, ca eu sĕ punŭ niţelŭ mâna la coafura ei.“

— „Atuncĭ am venitŭ prea de timpuriu. Mĕ ducŭ.“

— „O, nu! stai. Mai întâiu, că ea nu va schimba rochia, de sigurŭ, că o sĕ-şĭ pună pe cea mai frumósă; vedĭ dér, că poţĭ sĕ rĕmâĭ, şi pe urmă Elena trebue sĕ se obicînuiască, ca sĕ-şĭ facă coafura înaintea unui bărbatŭ......“

— „Şi ce ḑice ea de proiectulŭ d-tale?“

O! ea e încântată..... nicĭ n'a dormitŭ de atuncĭ, nu mai scie ce face şi ce spune, în sfĕrşitŭ şĭ-a perdutŭ capulŭ!

— „Biata fată, o sĕ fiă póte mai puţinŭ încântată, când va vedé pe pretendentulŭ ei.“

Intr'aceea începe sĕ sune la scară, de credeai, că sĕ rupe soneria.

— „Étă Elena!“ strigă d-na B.

In adevĕrŭ era ea, care intră ca o zăpăcită, ḑicêndŭ: „Am sunatŭ cam tare, amica mea, însĕ nu găsiam soneria, de adĭ diminéţă nu mai sciu ce mai am, nu mai găsescŭ nimicŭ!..... Ah! pardon domnule nu te vĕḑusemŭ.“

Eu mĕ uitam la Elena, mi-se părea aşa de urîtă; avea o rochiă cu trandafirĭ pe ea, de credeai, că e câmpulŭ cu florile, pe spate unŭ fişiu de dantelă négră, care îi mergea până peste urechĭ şi în capŭ o pălăriă împopoţată cu florĭ, pare că era o sorcovă, şi pe lângă astea tóte unŭ aerŭ stângaciu şi cu ochii roşii ca ai unui iepure.

— „Ah! dragă, ce rĕu eştĭ arangiată,“ strigă d-na B... alergêndŭ sĕ-i scótă pălăria. Ce ideiă, de a te coafa astfelŭ! Fórte bine am făcutŭ că ţĭ-am ḑisŭ, sĕ vii mai de vreme.“

— „Eu credeam, că pălăria asta îmĭ stă bine.“

— „Ba îţĭ stă urîtŭ alŭ dracului! Ah Dómne, şi ochiulŭ tĕu plânge astă séră mai tare, ca de obiceiu,... asta e fórte neplăcutŭ. Ai tocatŭ cépă, póte, hai!?

— „Ba nu.....“

— „Am sĕ-ţĭ punŭ pe capŭ unŭ micŭ buchetŭ, care sĕ-ţĭ vină pe ochĭ.... o sĕ vedĭ tu... şi fişiulŭ ăsta negru... te arată şi mai slabă încă. Ce-ai credutŭ, sĕ te facĭ mai slabă..... pare că n'ai fi destulŭ. Am sĕ-ţĭ dau o pelerină albă, — pe a mea..... De ce nu ţĭ-ai făcutŭ puţinŭ şoldurile!... ai aerulŭ unei códe de mătură......

— „N'am voitŭ sĕ punŭ falşŭ!....“

— „Bre, ce simplicitate, falşŭ.... falşŭ, décă n'ai veritabile, trebue sĕ pui ceva ca sĕ parĭ mai plină.... Mario, adu-mĭ a turnură umplută bine.“

— „Draga mea, am visatŭ adĭ nóptea, că vedeam unŭ calŭ roşu, care galopa prin aerŭ.“

— „Bravo, ăsta-i semnŭ bunŭ,... calŭ roşu însemnéză rĕuşită în afacerea nóstră, şi décă galopa, însemnéză că căsĕtoria se va face repede...“

— „Şi pe urmă se făcea, că mĕ suii pe calŭ şi.....“

— „Şi ăsta-i semnŭ bunŭ...., stai pe scaunŭ ca sĕ te coafezŭ.“

Madam B. încercă mai multe florĭ pe